

Učební osnova předmětu

Fyzikální chemie

Studijní obor: Aplikovaná chemie

Zaměření:	ochrana životního prostředí analytická chemie chemická technologie
Forma vzdělávání:	denní
Celkový počet vyučovacích hodin za studium:	
Analytická chemie	165 3.ročník: 33 týdnů po 5 hodinách
Chemická technologie	
Ochrana životního prostředí	132 3.ročník: 33 týdnů po 4 hodinách
Platnost:	od 1. 9. 2009 do 31. 8. 2013

Pojetí vyučovacího předmětu

Obecný cíl předmětu

Fyzikální chemie zaujímá centrální postavení mezi ostatními chemickými obory, protože se zabývá studiem zákonitostí, které zasahují prakticky do všech chemických disciplín a ovlivňují jejich rozvoj. Cílem předmětu je získání vědomostí o principech a zákonitostech fyzikálně chemických dějů.

Charakteristika učiva

Učivo navazuje na znalosti z předmětů chemie, fyzika, matematika a technický základ. Vede žáky k pochopení základních pojmů, principů, vztahů a zákonitostí z oblasti složení a struktury látek, termodynamiky, reakční kinetiky, elektrochemie a koloidní chemie.

Pojetí výuky

Výuka je vedena formou prezentací nebo výkladů podle druhu učiva. Teoretické znalosti jsou poté aplikovány při řešení výpočtových příkladů. Výběr řešených příkladů a úloh je prováděn na základě schopností žáků. Opakování probrané látky probíhá formou rozhovoru nebo diskuse se žáky.

Hodnocení výsledků

Vychází z platného klasifikačního řádu, kteří je součástí školního řádu. Vědomosti žáka jsou ověřovány písemnou i ústní formou, přičemž je kladen důraz na porozumění danému tématu a aplikaci teoretických poznatků při řešení praktických úloh. Hodnocení zahrnuje i kolektivní hodnocení a sebehodnocení. Do celkového hodnocení je zahrnuta i aktivní práce žáků v hodině.

Přínos předmětu k rozvoji klíčových kompetencí a průřezových témat

Obsah a rozsah učiva rozvíjí logické myšlení žáků, podporuje samostatné myšlení a vyžaduje aktivní práci s informacemi.

Z hlediska klíčových kompetencí předmět poskytuje a rozvíjí především :

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- komunikativní kompetence
- matematické kompetence
- kompetence využívat prostředky ICT a pracovat s informacemi

Během výuky jsou začleněna průřezová témata:

- člověk a životní prostředí:
- informační a komunikační technologie

Rozpis výsledků vzdělávání a učiva

Fyzikální chemie

zaměření: analytická chemie
chemická technologie

3. ročník: (5/1 hodiny za studium týdně), celkem 165

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí význam fyzikální chemie a její uplatnění v ostatních odborných chemických oborech.	1. Úvod do fyzikální chemie	1
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje základní typy mezimolekulových interakcí; - charakterizuje plynné, kapalně a tuhé skupenství a uvede příklady; - používá stavovou rovnici ideálního plynu, - stavové rovnice reálných plynů; - rozumí zkapalňování plynů; - definuje povrchové napětí a povrchové jevy, - definuje dynamickou a kinematickou viskozitu, umí jejich jednotky a způsoby měření; - klasifikuje základní typy struktury tuhých látek.	2. Skupenské stavy látek <ul style="list-style-type: none"> - mezimolekulové interakce; - ideální plyn, stavová rovnice ideálního plynu; - reálný plyn, Van der Waalsova rovnice, směsi plynů; - zkapalňování plynů, kritický stav tenze sytých par, povrchové napětí, povrchová energie, viskozita a její měření; - krystalické látky, typy krystalů, amorfní.	18
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí základní termodynamické pojmy, aplikuje termodynamické zákony na plynové systémy, vysvětlí děje typu expanze, komprese, přeměnu tepla na práci; - ovládá pojem tepelné kapacity; - vysvětlí princip tepelných strojů; - popíše význam entropie, entalpie, Helmholtzovy a Gibbsovy energie formuluje obecné podmínky; - termodynamické rovnováhy a chemický potenciál; - řeší jednodušší termodynamické výpočty.	3. Termodynamika <ul style="list-style-type: none"> - termodynamické systémy a veličiny; - I. termodynamický princip- izotermický izochorický, izobarický a adiabatický děj; - teplo, tepelná kapacita; - II. termodynamický princip, vratný a nevratný děj, entropie, Gibbsova a Helmholtzova energie, tepelné stroje; - chemický potenciál, III. termodynamický princip.	40

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí základní pojmy z oblasti reakční kinetiky; - charakterizuje typy chemických reakcí a faktory ovlivňující jejich průběh; - řeší jednoduché příklady. 	<p>4. Chemická kinetika</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní pojmy, řád reakce, molekulárta reakce - rozdělení reakcí; - poločas reakce, rychlostní rovnice; - ovlivňování reakční rychlosti. 	14
<ul style="list-style-type: none"> - ovládá základní pojmy z oblasti termochemie; - umí vysvětlit a aplikovat termochemické zákony; - řeší jednoduché termochemické výpočty. 	<p>5. Termochemie</p> <ul style="list-style-type: none"> - reakční teplo; - první a druhý termochemický zákon; - slučovací a spalná tepla. 	6
<ul style="list-style-type: none"> - popíše druhy rovnovážných stavů; - chemické a fázové rovnováhy; - definuje pojmy fáze, složky, rovnováhy heterogenních a homogenních systémů a vztahy mezi nimi; - aplikuje fázové rovnováhy na stanovení molární hmotnosti, destilaci, extrakci a adsorpci. 	<p>6. Fázové rovnováhy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gibbsův zákon fází; - fázový diagram vody; - soustava kapalina – plyn; - destilace, rektifikace; - dvě omezeně mísitelné kapaliny; - kapalně roztoky tuhých látek; - reálné roztoky, aktivita; - rovnováha mezi kapalnými a tuhými fázemi; - tříložkové soustavy, extrakce; - adsorpce. 	35
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje elektrolytickou disociaci; - definuje a vypočítá pH kyselin, zásad a pufrů; - definuje vypočítá rozpustnost solí; - vysvětlí hydrolýzu solí, vypočítá pH roztoků solí; - charakterizuje základní pojmy – vodič, elektrolyt, vodivost; - vysvětlí konstrukci elektrod, odvodí jejich potenciál a definuje elektrodové děje; - řeší výpočty elektrodových potenciálů; - charakterizuje elektrolýzu, polarografii a korozi kovů. 	<p>7. Elektrochemie</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrolytická disociace, rozpustnost, součin rozpustnosti; - autoprotolýza, stupnice pH; - disociační rovnováhy v roztocích kyselin a zásad; - hydrolýza solí; - tlumivé roztoky; - vedení proudu v roztocích elektrolytů - měrná a molární vodivost, molární vodivost iontů; - elektrody a elektrodové děje, schematický zápis elektrod a galvanických článků; - elektrodový potenciál; - elektrody prvního a druhého druhu, redukčně-oxidační a membránové elektrody; - elektrolýza, Faradayovy zákony; - polarizace elektrod, polarografie; - elektrochemické zdroje proudu, koroze kovů. 	33

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí fyzikální jevy odraz, lom, polarizace, adsorpce a rozptyl světla a jejich praktický význam; - vysvětlí mechanismus vzniku spekter, charakterizuje jednotlivé typy spekter a dovede je přiřadit k příslušným analytickým metodám. 	<p>8. Interakce látek s elektromagnetickým zářením</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektromagnetické záření; - odraz, lom a disperze světla; - molární refrakce; - optická aktivita; - rozptyl světla; - spektroskopické vlastnosti látek – emisní a absorpční spektra, elektronová a rentgenová spektra, molekulová spektra; - barevnost látek; - fotochemie. 	10
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí vlastnosti a praktický význam koloidních látek a uvede příklady. 	<p>9. Koloidní chemie</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasifikace disperzních soustav - aerosoly, pěny, pravé roztoky, lysoly a suspenze, emulze, gely; - difúze, dialýza. 	8

Rozpis výsledků vzdělávání a učiva

Fyzikální chemie

zaměření: Ochrana životního prostředí

3. ročník: (4/1 hodiny za studium týdně), celkem 132

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
Žák. <ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí význam fyzikální chemie a její uplatnění v ostatních odborných chemických oborech.	1. Úvod do fyzikální chemie	1
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje základní typy mezimolekulových interakcí; - charakterizuje plynné, kapalně a tuhé skupenství a uvede příklady; - používá stavovou rovnici ideálního plynu, stavové rovnice reálných plynů; - rozumí zkapalňování plynů; - definuje povrchové napětí a povrchové jevy, - definuje dynamickou a kinematickou viskozitu, umí jejich jednotky a způsoby měření; - klasifikuje základní typy struktury tuhých látek.	2. Skupenské stavy látek <ul style="list-style-type: none"> - mezimolekulové interakce; - ideální plyn, stavová rovnice ideálního plynu; - reálný plyn, Van der Waalsova rovnice, směsi plynů; - zkapalňování plynů, kritický stav; - tenze sytých par, povrchové napětí, povrchová energie, viskozita a její měření; - krystalické látky, typy krystalů, amorfní.	15
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí základní termodynamické pojmy, aplikuje termodynamické zákony na plynové systémy, vysvětlí děje typu expanze, komprese, přeměnu tepla na práci; - ovládá pojem tepelné kapacity; - vysvětlí princip tepelných strojů; - popíše význam entropie, entalpie, Helmholtzovy a Gibbsovy energie - formuluje obecné podmínky; - termodynamické rovnováhy a chemický potenciál; - řeší jednodušší termodynamické výpočty.	3. Termodynamika <ul style="list-style-type: none"> - termodynamické systémy a veličiny; - I. termodynamický princip- izotermický izochorický, izobarický a adiabatický děj; - teplo, tepelná kapacita; - II. termodynamický princip, vratný a nevratný děj, entropie, Gibbsova a Helmholtzova energie, tepelné stroje; - III. termodynamický princip.	32

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí základní pojmy z oblasti reakční kinetiky; - charakterizuje typy chemických reakcí a faktory ovlivňující jejich průběh. 	<p>4. Chemická kinetika</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní pojmy, řád reakce, molekularita reakce - rozdělení reakcí; - poločas reakce, rychlostní rovnice; - ovlivňování reakční rychlosti. 	10
<ul style="list-style-type: none"> - ovládá základní pojmy z oblasti termochemie; - umí vysvětlit a aplikovat termochemické zákony; - řeší jednoduché termochemické výpočty. 	<p>5. Termochemie</p> <ul style="list-style-type: none"> - reakční teplo; - první a druhý termochemický zákon; - slučovací a spalná tepla. 	5
<ul style="list-style-type: none"> - popíše druhy rovnovážných stavů; - chemické a fázové rovnováhy; - definuje pojmy fáze, složky, rovnováhy heterogenních a homogenních systémů a vztahy mezi nimi; - aplikuje fázové rovnováhy na stanovení molární hmotnosti, destilaci, extrakci a adsorpci. 	<p>6. Fázové rovnováhy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gibbsův zákon fází; - fázový diagram vody; - soustava kapalina – plyn; - destilace, rektifikace; - dvě omezeně mísitelné kapaliny; - kapalně roztoky tuhých látek; - reálné roztoky, aktivita; - rovnováha mezi kapalnými a tuhými fázemi; - tříložkové soustavy, extrakce; - adsorpce. 	28
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje elektrolytickou disociaci; - definuje a vypočítá pH kyselin, zásad a pufrů; - definuje vypočítá rozpustnost solí; - vysvětlí hydrolýzu solí, vypočítá pH roztoků solí; - charakterizuje základní pojmy – vodič, elektrolyt, vodivost; - vysvětlí konstrukci elektrod, odvodí jejich potenciál a definuje elektrodové děje; - řeší výpočty elektrodových potenciálů; - charakterizuje elektrolýzu, polarografii a korozi kovů. 	<p>7. Elektrochemie</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektrolytická disociace, rozpustnost, součin rozpustnosti; - autoprotolýza, stupnice pH; - disociační rovnováhy v roztocích kyselin a zásad; - hydrolýza solí; - tlumivé roztoky; - vedení proudu v roztocích elektrolytů - měrná a molární vodivost, molární vodivost iontů; - elektrody a elektrodové děje, schematický zápis elektrod a galvanických článků; - elektrodový potenciál; - elektrody prvního a druhého druhu, redukčně-oxidační a membránové elektrody; - elektrolýza, Faradayovy zákony; - polarizace elektrod, polarografie; - elektrochemické zdroje proudu, koroze. 	26

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí fyzikální jevy odraz, lom, polarizace, adsorpce a rozptyl světla a jejich praktický význam; - vysvětlí mechanismus vzniku spekter, charakterizuje jednotlivé typy spekter a dovede je přiřadit k příslušným analytickým metodám. 	<p>8. Interakce látek s elektromagnetickým zářením</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektromagnetické záření; - odraz, lom a disperze světla; - molární refrakce; - optická aktivita; - rozptyl světla; - spektroskopické vlastnosti látek – emisní a absorpční spektra, elektronová a rentgenová spektra, molekulová spektra; - barevnost látek; - fotochemie. 	8
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí vlastnosti a praktický význam koloidních látek a uvede příklady. 	<p>9. Koloidní chemie</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasifikace disperzních soustav - aerosoly, pěny, pravé roztoky, lysoly a suspenze, emulze, gely; - difúze, dialýza. 	7